

آیا موجود بی‌نهایت و نامحدودی در جهان وجود دارد؟

Mentazer Mentazer

موجود بی‌نهایت و نامحدود چه ویژگی‌هایی دارد؟

گفتیم که انسان موجود بی‌نهایت‌طلبی است که دوست دارد در هر چیزی به بی‌نهایت از آن برسد. برای مثال: بی‌نهایت علم، بی‌نهایت ثروت، بی‌نهایت زیبایی و زندگی، بی‌نهایت قدرت و ... و دریافتیم که هیچ زمانی فرا نخواهد رسید، که تمایل انسان به کسب کمالات بی‌نهایت فروکش کند. اما اکنون می‌خواهیم بدانیم، آیا اصلاً موجودی به نام بی‌نهایت در جهان خارج وجود دارد که انسان بخواهد به سمت او حرکت کند؟ این موجود بی‌نهایت که انسان فطرتاً به سوی آن کشش و کوشش دارد چه ویژگی‌هایی دارد؟

Mentazer Mentazer

صورت‌های مختلف از مفهوم موجود بی‌نهایت

موجود بی‌نهایت دو صورت دارد:

موجود بی‌نهایت بالقوه (غیر حقیقی): موجود بی‌نهایت بالقوه موجودی است که اگر چه توان، استعداد و قابلیت بی‌نهایت شدن را دارد، اما فعلاً محدود است. مثلاً گسترهٔ اعداد محدودند، اما قابلیت و استعداد پیشرفت تا بی‌نهایت را دارند و بی‌نهایت بودن آن‌ها فعلاً در واقعیت خارجی رخ نداده، بلکه فقط امکان و استعداد آن در ذهن محقق می‌شود.¹ یا یک دانهٔ سیب توانایی و استعداد تبدیل شدن به یک درخت سیب و سپس یک باغ سیب و در نتیجهٔ آن هزاران دانهٔ دیگر و هزاران درخت دیگر و همین‌طور ادامه یافتن تا ابد را دارد، اما این توانایی هنوز در جهان خارج محقق نشده و فقط امکان آن در درون

¹ . مطهری، مرتضی، مجموعه آثار، ج 7، ص 568.

دانهٔ سیب وجود دارد. این موجودات را نمی‌توان حقیقتاً بی‌نهایت دانست؛ چون هنوز موفق به آزاد کردن آن انرژی ذخیره شده، نشده‌اند.

موجود بی‌نهایت بالفعل (حقیقی): موجود بی‌نهایت بالفعل موجودی است دارای همهٔ کمالات که در حال حاضر و هم‌اکنون بی‌نهایت است و هیچ‌گونه محدودیتی ندارد. بی‌نهایت بودن او ذهنی نیست؛ بلکه در همهٔ ابعاد و به صورت حقیقی در خارج رخ داده و مشهود است.

ویژگی‌های موجود بی‌نهایت حقیقی

- **حتماً وجود دارد.**

با توجه به آنچه در مقالات قوانین آرزو بررسی کردیم، طلب یا آرزوی هر چیز ما را به پنج نتیجهٔ کلی و جهان شمول می‌رساند؛ پس هر چیزی که توسط ما خواسته یا طلب می‌شود، قطعاً:

- (1) موجود است
- (2) شناختی از آن داریم
- (3) با وجود ما سنخیت دارد
- (4) ظرفیت بهره‌برداری از آن در وجود ما هست
- (5) سابقهٔ استفاده از آن را داریم

به علاوه اثبات کردیم که عدم وجود ندارد. اگر تمام این گزاره‌ها را در کنار میل بی‌نهایت‌طلبی انسان قرار دهیم، به این نتیجه می‌رسیم که موجود بی‌نهایت مطلق و حقیقی:

- (1) وجود دارد
- (2) ما از وجود آن مطلعیم

(3) وجود ما با بی‌نهایت سنخیت دارد

(4) ظرفیت استفاده از بی‌نهایت مطلق در وجود ما هست

(5) و پیش از این، از آن استفاده کرده‌ایم.

• اصلاً محدود نیست.

علاوه بر این موجود بی‌نهایت نمی‌تواند از هیچ نظر محدود باشد؛ چون وقتی محدود شد، دیگر بی‌نهایت نیست. موجود بی‌نهایت ویژگی‌های امور محدود مثل حد و مرز، زمان و مکان، جسم و... را ندارد و نمی‌توان گفت از فلان زمان آغاز شده و به فلان زمان ختم می‌شود؛ بلکه ازلی و ابدی است. همه کمالات هم به صورت یک‌جا و بی‌نهایت باید در او وجود داشته باشند؛ به همین دلیل نمی‌توانیم برای هر کمال یک بی‌نهایت قائل شویم و مثلاً بگوییم: بی‌نهایت علم، بی‌نهایت قدرت و...؛ زیرا موجود بی‌نهایت فقط یکی است و نمی‌توانیم چند بی‌نهایت هم‌زمان داشته باشیم؛ زیرا در این صورت هر یک از آن‌ها توسط دیگری محدود شده و دیگر هیچ کدام بی‌نهایت نیستند.

• فقط یکی است.

از منظر عقل و علم تنها یک موجود بی‌نهایت توان موجود بودن دارد؛ زیرا اگر دو بی‌نهایت وجود داشته باشد، هر دو محدود می‌شوند و با فرض وجود بی‌نهایت دوم باید برای بی‌نهایت اول حد و مرز قائل شویم و این اصلاً با معنای کلمه بی‌نهایت سازگار نیست. وجود مطلق و بی‌نهایت برای وجود دوم جایی نمی‌گذارد؛ چون خودش همه جا را پر کرده است. هیچ علم و قانونی نمی‌تواند دوتا بودن بی‌نهایت مطلق را ثابت کند، چون فرض مسئله غلط است و حضور بی‌نهایت دوم، باعث می‌شود مطلق بودن بی‌نهایت اول از بین برود.

در واقع اگر دو موجود بی‌نهایت وجود داشته باشند، خود به خود و ذاتاً تبدیل به سه بی‌نهایت می‌شوند؛ چون میان این دو وجود حتماً چیز دیگری وجود خواهد داشت. بنابراین با احتساب دو موجود بی‌نهایت اولیه و موجود میان آنها به سه وجود

بی‌نهایت می‌رسیم و با همین توجیه سه بی‌نهایت به پنج بی‌نهایت تبدیل می‌شود و این روند تا بی‌نهایت ادامه خواهد یافت!^۲ شناخت وجود مطلق با استفاده از سیر شهودی، درونی و معرفتی امکان‌پذیر است. امکان ندارد وجود چند تکه شود، اما ظهورها و جلوه‌های مختلف آن به شکل‌های گوناگون وجود دارند. به عنوان مثال، انسان و میز دو جلوه گوناگون از وجود هستند؛ زمانی که فرد پشت میز می‌نشیند، جلوه دیگری از وجود به نام هوا در میان آنها حضور دارد. در این مثال، وجود یک‌پارچه است و فقط به صورت‌های مختلف (انسان، میز و هوا) جلوه‌گر شده است.

• علت وجود همه پدیده‌هاست.

موجود بی‌نهایت حقیقی باید ضرورتاً علت و به وجودآورنده همه پدیده‌های دیگر باشد. در غیر این صورت خودش هم نیازمند وجود دیگری است، که او را تولید کرده باشد و این نیازمندی او را محدود می‌کند و با بی‌نهایت بودن او در تناقض است. وجود از عدم نیز به وجود نیامده است، چون عدم اصلاً وجود ندارد. بنابراین وجود همیشه بوده و هستی بی‌نهایت و مطلق است.

نام موجود بی‌نهایت چیست؟

بی‌نهایت حقیقی از لحاظ عقلی تنها یک مصداق دارد؛ زیرا اگر بیشتر از یکی باشد، محدود است و دیگر بی‌نهایت نخواهد بود؛ این مصداق واحد را هر چه که بنامیم، بی‌نهایت بودن او بالقوه نیست؛ زیرا اگر بالقوه باشد یعنی ناقص و محدود است و به سوی کمال در حرکت است؛ در حالی که چنین نیست. او همان حقیقت بی‌نهایتی است که وجود دارد، همه کمالات را دارد و محدود نیست، فقط یکی است و همه موجودات دیگر را به وجود آورده.

امام صادق (علیه‌السلام)²

این که نام این وجود مطلق را چه بگذاریم خیلی تفاوتی ندارد، چیزی که مهم است این است که ما طالب وجودیم و در نتیجه امکان ندارد خودمان وجودی محدود داشته باشیم. وجود بی نهایت است و آن را نمی توان محدود کرد. چون تنها چیزی می تواند وجود را محدود کند، که خود غیر از وجود یعنی نیستی و عدم باشد و گفتیم که نیستی یا عدم وجود ندارد و یک امر اعتباری است. لذا اساساً چیزی در عالم نیست که بتواند وجود را محدود کند.

اما دلیل علاقه ما به موجود بی نهایت نامحدود چیست؟ این وجود مطلق بی نهایت چه نام دارد؟